

SAYI :
19-3

AKSU

GİRESUN
HALKEVİ

(IŞIK) Matbaası — Giresun

İKİ AYLIK BİBLOGRAFYA

REŞİT PAŞANIN HATIRALARI : Milli savaş başlarken Sıvas valisi bulunan Reşit paşanın o yıllara ait hatıraları. Yazan : Cevdet Rahmi Yılarkıran

AVRUPANIN İSKELETİ : Avrupalılaşmak hakkında sosyolojik bir tetkik. Yazan : Sadri Ertem 170 sayfa 100 kuruş kanaat kitabevi.

ANADOLU KÖYLERİNİN TÜRKÜLERİ : Konservatuar müdürü Yusuf Ziya Demircinin derlediği 457 halk türküsü. 382 sayfa 200 k.

MALİYE TARİHİ : Inkılâp müzesi müdürü Osman Erginin Osmanlı maliyesi hakkındaki vesikalara dayanan eseri.

PEÇENEK TARİHİ : Akdes Nimetin Devlet basın evi tarafından basılan eseridir ki Macar tarihi üzerinde peçeneklerin önemli rolunu modern tarih metodu ile bu eser 200 kuruş fiyatla satılmaktadır.

ORTA ZAMANDA İZMİR : Akdes Nimetin Devlet basımevi tarafından basılan bu eser de Aydında ilk Türk hakimiyetini kuran Çakabeyin hayatını anlatıyor 15 kuruş.

ULUĞ MEHMET : Akdes Nimet Devlet basımevi. Kozan hanlığını kuran Uluğ Memet'in anlatır ve Altınordu ile Osmanlı devletinin münasebetini anlatır.

NARLI EV : Oskar Vayltten terceme hissî roman çeviren : Nurettin Sein

BÜYÜK TÜRKİYE : İnkılâbımızın verimleri hakkında çok güzel bir eser Orhan Conker Akba kitabevi kurş : 150

BİÇKİ DERSLERİ : Şükrü Camal Beşitaş akaretler Dibek sokağı No: 1-2 (3) cilt birarada (5) lira. (Posta parası alınmaz)

İHTİYAR DOST : Halit Ziya Uşaklıgil Türk tarihi not hulâsaları Hüseyin Namık Orhun başlangıçtan istilâ devri sonuna kadar. - Sertel matbaası -

KUVANTA FİZİİ VE FELSEFİ EHEMMİYETİ : Refık Fenmen Akba kitabevi Kuruş : 40

GİRESON Kalesinde KORULUK

Sayı : 19 - 3
Cilt : II

Yazı İşlerine Bakan
SALİM SÜHA GÖKSAN

1 Nisan - 940

A K S U

GİRESUN VE ÇEVRESİ HALKEVLERİNİN DERGİSİ

Konuşma :

SPOR VE SPORCULARA DAİR

Yazan : Salim Süha Göksan

Şekiz on yıl evvel Giresunda ne canlı, ne kadar sürükleyici bir gençlik ve spor hayatı görüyorduk. Zannederim o zaman kulüp sayısı ikiyi geçmiyordu. Giresun Spor ve Hilal kulüpleri...

Maç günleri olurdu ki: Kumyalıdan tayyare düzüne kadar olan yolda kadın erkek, çoluk çocuk bütün Giresun halkı bir sel halini alır; otomobiller, kamyonlar karadan, motörler, kayıklar denizden, durmadan dinlenmeden adam taşırlardı...

Spor günlerinde sahanın etrafına yeşil yapraklı dallardan çardaklar yapılır; çadırlar kurulur, tribünler hazırlanır, Vilâyetin, bütün büyükleriyle birlikte tekmil halk candan bir spor âlemi yaşardı... Şimdi bu manzaraya adeta hasret duyar gibiyiz... Şimdi ne spor eylencelerinden, ne duvarlardaki maç afişlerinden habardar bile değiliz. Bazan Trabzonun, bazan Samsunun ve Ordunun gençleriyle boy ölçüşen Giresun delikanlıları, bu vesile ile şehre bir kaç gün bayram hayatı yaşatırlardı.

O senelerde Türkiye birincisi olan, " Muhafız Gücü „ takımı bile bizim spor sahasından az daha mağlup bir netice ile dönecekti. O zamanın mümtaz sporcularını, adlariyle, sanlarile, fıyakalı tavırları tünç gibi vucutlariyle adeta hatırlıyor gibiyim...

Faruklar, Osmanlar, Sabahattinler, Fitil Oğuz, kaleci İbrahim santra haf Salahattin vesaire vesaire. Bunların ekserisi Türkiyenin büyük spor kulüplerinin birinci takımlarında bile memnuniyetle yer

alabilecek sporculardı...

Her gün artan büyük hamlelerle ilerilemesi, daha canlı bir varlık isbat etmesi lâzımgelen Gireson spor âlemi bu gün derin bir sessizlik içinde gibidir. Gerçi spor kulüplerinin sayısı fazlalaştı. Dörde çıktı. Kudretli hükûmetimiz de sporu büyük himayesi altına almış bulunuyor. Fakat o zamanki tattığımız spor zevkini adeta unutmuş gibiyiz. Bunun sebebi nedir? Ne olabilir? İyi bir sahamız yok. Diyenler var; kulüpler maddî bakımdan yaşatılamıyor „ diyenler var. Yaşama kaygusu, para kazanma endişesi, hayat güçlüğü spora yer bırakmıyor „ diyenler var. Fakat bunların ben hiç birini mazeret diye kabul edemiyorum ve mütemadiyen sebeb arayorum. Hayır hiç biri değil... doğru... Saha uzaktır. Fakat sporcu için altı kilometrenin ne ehemmiyeti olabilir. Dinç sporcu onu bir bardak su gibi içivermeli değilmidir? Maddî endişeler ise büsbütün yersizdir. Bir genç için spor yiyecek ekmek, içecek su kadar elzem ve hayatîdir. Dünyanın her yerinde yıldırımlaşarak ileri atılan spor hayatını hepimiz işitiyor ve görüyoruz. İşte bize en yakın ve en sembolik misal: Kahraman Fenlandiyanın harikalar yaratan gençleri. Elinde bombası, arkasında mavzeri, ayağında kızağı olduğu halde 100 kilometrelik buzlu ve sisli bir sahayı bir günde ok gibi delüp geçiyor ve vatan kurtarıyor.

Yüz sene evvel İsveç, bir veremliler yurdu idi. Benizlerde kan, kol ve bacaklarda derman yoktu. " Filiptisye „ adındaki bir hocanın ve bir çok dohtor arkadaşlarının ön ayak olmasiyle, genç ihtiyar bütün halkın spora sarılmasiyle yarım asır içinde örnek bir ırk vücuda getirdiler.

Bu gün yetmiş yaşında İsveçli otuz yaşındaki bir delikanlı gibi dinç ve zinde yürür. Bu sporun kudretidir.

Almanyayı kurtaran da yine beden hareketleri ve jimnastiktir. Almanlar da büyük bir fizyolojik sefalet içindeydiler. " Bazdov „ lar, " Zalçzmaa „ lar, meşhur Profosör " Yan „ lar gibi (sağlam fıkir sağlam vücutta yaşar) prensipini güden şahsiyetler, miskinlik tenbellik, bedeni zafiyet gibi müthiş afetlerle senelerce mücadele ederek demir vücutlu dinç bir varlık yarattılar.

Bizde de eskiden öyle değilmiydi? Dünyada bizim eski pehlevanların kolunu bükecek insanmı vardı? " Ok meydanı „ bir zamanlar demir bazular yetiştiren bir spor sahası değilmiydi?.. Orta Anadolu köylülerinin hâlâ zevkle oynadıkları cirit oyunu, harp kahramanlıkları yaratan akıncılar için ne yaman bir hazırlık sporuydu.

Deniz kenarındayız. Deniz, bütün dünyanın tapındığı bir nimet, bir hazinedir. Sporun en şahanesi, en çeşitlisi deniz sporlarıdır...

Gençler denizde ne harikalar yaratmazlar? bunları Gönül yalnız sinemalarda görmekle kalmasını istemiyor, bir az da bizim kıyılarda bu hareketler uyanmalıdır.

Dağ sporları için Kulakkaya emsalsiz dekorlarla dolu bir âlemdir: Fakat ne yazık ki : Senenin sekiz ayında ıssız ve kimsesiz uyur durur...

Atletizmin bütün hünerleri, bütün incelikleri demir gibi gençler yetiştirmek için ne bulunmaz eğlencelerdir. Fakat ne yazık ki vilâyetin kulüpleri içinden üç atletin adını hatırlayup sayamıyoruz.

Spor demek, yalnız futbol demek olmadığını söylemeğe lüzum görmüyorum. Her taraftan Ankaraya giden ve güreş müsadakalarına iştirak eden Pehlivanlar gurubuna neden bizim kuluplerden bir iki genç katılmasın?... Çünkü dede mirası pehlevanlığa rağbet etmiyoruz.

Görülüyor ki sebeb çok mühimdir. Bunun üzerinde durulması lâzımdır. Spor kulüplerimiz spor bakımından daha çok hareketli bir hale getirilmelidir. Bunun için de spor ahlakını, centilmenliğini, spor tekniğini, nefis feragatı, tahammül, azim ve çalışkanlık hasletleriyle beraber inkişaf ettirmek gerektir. Hariçte kulüplere devam etmeyüp kendi işi ile meşgul olan bir çok münevver sporcular var. Bunlar gençlere önderlik etmeli, konferanslar vererek bilgisini iş halinde gösterüp öğreterek sporun her şubesine ait faaliyetleri uyandırmalıdırlar. Gençler de bütün enerjileriyle çalışmalarına şuurlu bir hız ve istikamet vermelidirler. Spor kulüplerimizi işleyen. yürüyen çevik vücutlar yaratan yuvalar halinde görmek. İşte hepimiz için en samimî dilek... Bunu da sporcu bizzat yapacak...

Salim Süha Göksan

Edebiyat Bahisleri:

Şiir Hakkında Telâkkiler

Yazan: Ş. Behzad

Matbuat aleminde, entellektüel, muhitte çok defa şahidi olduğumuz münakaşaların çoğunu şiir hakkındaki telakkiler teşkil etmektedir. Eskiler, yeniler, yenilerdeki müfrid cereyanlar bu mevzuun belli başlı misalini teşkil eder.

Halbuki münkaşaların kat'i bir sona ermesi için umumi bir şiir mefumu ve şiir telakkisi bulmak icab eder. Nasılki bir doktor hastalığı teşhiş etmeden ilaç veremezse, şiir hakkında sabit bir telakki ve kıriter, om tesbit etmeden de yapılan münakaşaların hepsi boş gayrettir. Elimizde muayyen bir kıtası ve ölçü bulunmayınce, şiir hakkındaki güzellik telakkisi de değişecektir ve böyle de oluyor. Her ne kadar zevke ölçü had göstermenin imkânı mevcud değilsede umumi manada bir şiir hududu çizmek ve zevklerimizi bu ölçüye göre tanzim etmek kabil olabilir.

Şiir hakkında müsbet veya menfi hiç bir fikir sahibi olmıyan bir zatın herhangi bir menzumeye güzel damgasını vurması ve zevkini ona göre ayar ederek aksi, muarız fikirleri ret etmesi kabil olabileceği gibi bu telakkilerin üstünde bir görüş ve zevke sahip bir kimsenin de tamamile bunun aksi bir kanaat taşıyabilmesi gözden uzak tutulamaz.

Binnetice böyle münakaşaların hiç bir zaman müsbet bir sona ermesi de kabil olamaz. Herkes zevkinde ve telakkisinde hürdür, kimsenin bu huriyete müdahale etmeğe hakkı yoktur.

Fakat ileriden beri devam edeğelen münakaşaları tetkik ederseniz haklı veya haksız, bilgili veya bilgisiz; birçoklarının bu sahada kalem oynattıklarını görürsünüz. Bütün bunların hangisi doğrudur? Ve böyle bir münakaşaya acaba bir son vermek kabilmidir?

Bütün bunların cevabını zaman verecektir. Nitekim bir zamanlar namı, şöhreti, kudreti göklere çıkan ve çıkarılan nice şairler vardır ki, üzerlerinden henüz bir nesil bile geçmeden daha kendi zamanlarının nankör ve insafsız vicdanlarında nisyan bulutlarına karışıp gitmekte ve inkâr veya ret edilmek felâketine maruz bulunmaktadırlar. Diğer taraftan bunun tam aksine olarak zamanında hiç bir şöhret yapamamış veyahut bu tılsımlı şerbetten pek az içebilmiş niceleride vardırki üzerlerinden pek az bir zaman geçdikden sonra

kudret ve kıymetleri takdir ediliyor ve hakları olan şöhretten ancak ölümleri istifade ediyor. Burada bu gibi talihe veya talihsizliğe uğramış olanlardan bir çok misal vermek kabildir.

Fakat zamanımızdan evvel bu imtihanı geçirmiş olanlar tamamile malûm olan şahsiyetlerdir. Zamanımızdakiler ise henüz yaşıyan varlıklardır.

Onların hakkında müsbet veya menfi bir hüküm vermenin ise henüz zamanı değildir. Bunun için böyle bir gaflette bnlunarak ölülerin günahını, yaşayanlarında gazebini veya sevgisini almak niyetinde değilim.

Bu gün kötü deriz, yarın iyi çıkar. Bu gün iyi dediklerimizin yarın kötü çıkmak ihtimali olduğu gibi... Şiir telakkisi ve bir şairin kudreti örf ve adet gibidir, üzerinden muayyen bir zaman geçmeden ve muayyen bir halk kitlesi veya efkâri umumiyesi tarafından benimsenmeden yani maşeri vicdanın şuur süzgecinden geçmeden vereceğimiz her hüküm hatalı ve noksandır. Bu günkü hükümlerimiz ancak yarının kararından sonra kıymetli olabilir.

Yukardan beri anlatmak istediğim cihet şudurki bu yazımızda müessirden ziyade eserle, yani şairden ziyade şiir mefhumile meşgul olacağız.

O halde şiir ne demektir?

Bedihî ve aşikâr bir hakikattırki yazı iki kısma ayrılır: Nazım, Nesir. Bunların arasında gerek teknik gerek tatbik ve gerek bilgi bakımından bir takım esaslı farklar vardır. Tarihi tetkikat göstermiştirki Nazım, Nesirden daha yaşlıdır. Bu yazımızda nesir ve nesir nevilerile uzun uzadıya münakaşeye girişmek mevzuumuzun dışında kalan bir meseledir. Biz, burada, bilhassa nazımla meşgul olmak niyetindeyiz. Bu suretle şiir telakkisinin bu günkü müfrit ve şumullu manasile istinas peyda etmeğe gayret etmiş olacağız.

Çok defa, tecrübeler bana göstermişdirki. (Nazım) yazılar için esas olan kaidelere şöyla böyle vakıf olanlar hemen şiir yazmak hevesinde bulunuyorlar ve kendi kanaatlarına göre de bu işte muvaffak oluyorlar.

Yani bu gibiler için şiir demek vezinli ve kafiyeli mısralardan ibarettir. demek istiyorumki bu gibiler şiir mefhumunu henüz kavrayamamış ve kavramak için lâzım gelen muntazam bir kültürü de benimsememiş olanlardır.

Burada (Kültür) kelimesinden yüksek tahsili kast etmiyorum. Yüksek tahsil görmede de bu kültürü elde etmiş olanlar mevcuttur. Yalanız şiir mefhumunun etraflıca inceliğine nüfuz etmiş ve onun mistik dehlizlerinde dolaşmağa, onun füsunlu alemlerinde yaşamağa başlamış olmak kâfidir: Sezmek, duymak ve duyurabilmek kudreti. İşte hakiki şairlerin en mühim vasfı... Bunu kavramamış olanların herhangi basit bir fikri, basit bir görüş tarzını vezin ve kafiye haline sokmaları şiir demek olamaz. Şiir, öyle ruhi bir haletin ifadesi olmak lâzımdır ki onun ruhunda gizli olan tılısımı ancak anlamakla değil, sezmekle benimsemek icap eder. Yani şiir, musiki ve mananın mezcinden ileri gelen deruni bir ritimden ibarettir. İdrâk bir şiir için kâfi olamıyacağı gibi idrakimizin üstünde gibi görünen bir ahenkde anlaşılmayan bir saçma demek değildir.

Zaten hakiki şiiriyyeti içinde taşıyan mısralar anlaşılmaz, belki sezilir yani onu okuyan kendi kabiliyet ve sezişine göre başkabaşka manalar verir, Yoksa gündelik herhangi bir fikri vezin ve kafiye ile ifade etmek bir şiir yazmak demek değildir. Şiir manzumenin, nesrin özü, hülasası ve ruhu demektir. Fakat bu öyle bir öz, öyle bir hülâsa ve öyle bir ruh ki biz onu

okurken benliğimizde acayip bir heyecanın, derunî bir zevkin sonsuz kudretini ve görünmez hayatiyetini his ederiz. Fakat, ne yazık ki, bu heyecan ve derunî zevk için ölçülmüş, biçilmiş, hudud ve şumulü tesbit edilmiş muayyen bir kıstas, muayyen bir kıriteryüm mevcut değildir. Bu yokluktur ki şiir telâkkisile şair mefhumu etrafında bitmez tükenmez münakaşalara yol açıp gidiyor ve gündelik dedikodu olmaktan bir türlü kurtulamıyor.

Yukardan beri yaza geldiğimiz satırlarla ne ifade etmek istediğimizi lalettayin yazılmış bir misal ile daha şumullendireyim:

ACI BİR HATIRA

Sahraya baharın daha ilk indiği gündü
Dağlarda gezerken bana bir çeşme göründü.
Birden bire sıyrıldı gözümden çözülen bağ,
Bir hatıranın dağdaki yadidi bu membağ.
Üç beş sene evvel bu dağın bir gülü vardı,
Yaz günleri dinlendiğimiz yer bu pınardı.
Birlikte düşerdik bu uzun yollara erken
Kaç kerre şafak söktü bu dağlarda gezerken
Bahdın bir avuç toprağa kalp ettiği kızla
Kaç kerre su içdik buradan taslarımızla.
Alnım yanarak, hıçkırarak durdum o yerde,
Bir göz yaşı sızsın diye kalbimdeki derde,
Vaktile geçen bir mayisin hatırasından
Bir damla su içdim bu kırık çeşme tasından.
Lâkin bürümüş menbağın etrafını funda,
Artık ne sedasında o tat var ne suyunda...

Faruk Nafız

Şimdi bir zamanlar çok sevilmiş, çok okunmuş bu güzel yazı üzerinde bağzı tahliller yapalım. Şair ne demek istiyor? Bize hangi derin ve anlaşılmaz duyguyu anlatıyor?

Sahrada bahar daha yeni başlamış. Şair kırlarda gezerken bir çeşme göriyor. Birden bire gözündeki bağ çöziliyor, Bu, bir çeşme değil, bir hatıranın dağdaki yadıdır. Şair hatırlıyamıyor, üç beş sene evvel, bu dağın bir gülü varmış bu gül ile yaz günlerinde buralara dinlenmeğe geliyorlarmış. Birlikde, erkenden bu uzun yollara düşerlermiş ve kaç defada dağda gezerlerken şafağın söktüğünü görürlermiş. Baht bu kıza kıymış, bir avuç toprak haline sokmuş, halbuki onlar kaç kerre taslariyle orada su içmişlerdir.

Kalbindeki derde bir gözyaşı sızsın diye alnı yanarak, hıçkırarak o yerde durmuş ve vaktile geçen bir mayisin hatırasile, bu kırık çeşme tasından bir damla su içmiş. Lâkin menbağın etrafını fundalar bürümüş ve artık ne sesinde ve ne de suyunda o tadı bulamamış.

İşte yukardaki mısraların mana ve medlulleri... Ne anlaşılmıyacak ve bizi zevkten zevke düşürecek kuvvette derin ve sezilmez bir mana var ve nede meşhur aruz vezninin meşhur ahenginden başka bir ahenk! Her halde

şiir bu demek değildir. Biraz okuyup yazma bilen bir adamda ayni duyguları, belki ayni şekilde değil amma, bu kadar ifade edebilir. O halde bu mısralar vezin ve kafiyeli olduklarından nihayet bir manzumeden başka bir şey olamaz. Tahlilimizi biraz daha derinleştirelim:

MERDİVEN

Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden
Eteklerinde güneş rengi bir yığın yaprak
Ve bir zaman bakacaksın semaya ağlayarak.
Sular sarardı, yüzün perde perde solmakda?
Kızıl havaları seyret ki akşam olmakta...
Eğilmiş arza, kanar, muttasıl kanar güller,
Durur alev gibi dallarda kanlı bülbüller.
Sularmı yandı, neden tunca benziyor mermer?
Bu bir lisanı hafidir ki ruha dolmakta;
Kızıl havaları seyret ki akşam olmakta...

Ahmet Haşim

Şair ne demek istiyor? Hakikatan bir merdivenden mi bahs ediyor, yoksa gurubumu anlatıyor? Ben daha ileri giderek söyliyeceğim, yoksa bir insanın ölümünümü zikr etmek istiyor? Ve daha nebileyim, bir sürü düşünceler...

Fakat ne olursa olsun, bu mısraları okurken derin ve doyulmaz bir hazzın benliğimizi sarsdığını, bizi içden heyecanlandırdığını ve bize sonsuz bir his ve duygu verdiğini anlıyoruz. Baştan başa tılısımlı ve füsunlu manalarla dolu bir şiir... Ahenk ve musiki tufanı içinde bizi sarıyor ve maverayî alemlere sürikliyor. Halbuki kelimeler hepimizin bildiğimiz ve başka yerde, başka manada kullandığımız kelimelerden ayrı değildir. Bu kelimeleri (Şair) öyle bir kudretle yanyana dizmiş ki biz bunun nasıl olduğunu, nasıl yapıldığını düşünmeğe bile lüzum görmiyoruz. İşte hakiki şiirler böyle olur.

Daha bir çok misallerle maksadımızı daha fazla aydınlatmak kabildir. Fakat yazımın hayli uzadığını görerek, şimdilik bundan vaz geçiyorum. Belki diğer bir yazımda bu mevzua tekrar avdet edeceğim. O zaman daha fazla misaller vermek kabil olacak. Yalnız sözlerimi bitirmeden evvel şunu işaret edeyim;

Bizim en büyük hatamız münakaşayı şahsiyete dökmek ve şiirle manzumeyi birbirinden tefrik edememekdir.

S. Behzad

Halkevi Ülküevi

Halkevi ülküsünde inkilâbın savaşı
Kuruluştan beridir, zafer onun yoldaşı.
En mukaddes davası halkı kalkındırmaktır.
İnkilâbın ruhuna halkı inandırmaktır.
Bir bütünlük doğurmak yedi yaştan yetmişe,
Yediden yetmişedek sarılmak ayni işe
Kafalar bir, duygu bir, düşünüş bir, kaygı bir
Mefkûre bir, sevgi bir, terbiye bir, saygı bir.
Göz alıcı bir hızla milli davaya koşmak
Sellenmiş nehir gibi birden köpürüp coşmak
Cehaletin önüne gerilmek bir dağ gibi,
Her bir dumanlı gözde parlamak şuâ gibi.
Hür fikirle yükselmek, hür fikirle atılmak
En zevkli milli şeref bu kitleye katılmak.

Halkevi ülküevi, sekiz yıldır savaşta,
Sekiz yıldanberidir Türk gençliği en başta
Bu mukaddes davanın ödevile yanmakta;
İnkilâbın ruhunu, aşlamakta, yaymakta.
Halkevi, Türk gencine sıcak ana kucağı,
Halkevi, Türk gencinin en alevli ocağı.
Bu ocağın banisi Atatürkten hız alıp
Bu ocağın hamisi Milli Şeften iz alıp
Sarsılmayan inanla her kalbe gireceğiz.
Hem eser vereceğiz, hem zafer göreceğiz.

Cemal Bora

F O L K L O R

Yazan :
Osman Turgut Pamirli

Bu gün enternasyonal bir mana ve kıymet taşıyan " Folklor „ kelime itibariyle İngilizce asıldan gelme yeni bir tabirdir.

Folk - halk, millet, lor- bilgi manasına gelir.

Hedef ve gayesini halkı tetkik etmek suretiyle bilgi toplamakta bulan " Folkloru „ halk bilgisine karşılık olarak ilk defa kullanan İngiliz alimlerinden W.j. Tomas olmuştur. Halk bilgisile uzun müddet uğraşan W.j. Tomas'ın 1864 de kullandığı bu tabir; az zamanda ilim muhitlerinin haklı rağbetini kazanarak, millî hudutları aşmış, bütün Avrupa milletleri tarafından diğer ilmî tabirler gibi kullanılmağa başlanmıştır.

Folklorun bu küçük tarihçesinden de anlaşılacağı gibi mazisi yenidir. Fakat halk bilgisi mazi bakımından pek eskidir.

Hele eskilikleri tarihin karanlıklarına dayanan milletlerde zaman zaman bu bilgi ile uğraşan kimseler çıkmış eserler meydana getirmiştir.

Lâkin bu davranışların ferdî oluşu; gösterilen gayretleri semeresiz bırakmıştır. Netice itibarile halk bilgisi genişliyerek yayılması için ilmî bir otorite kazanamamıştır. Onun ilmî bir şube haline gelerek yayılması milletler arası bir tabire sahip oluşu ile başlar.

Folklora bugünkü ehemmiyetini kazandıran en esaslı hareket az öncede işaret edildiği veçhile İngilterede başlamıştır.

İngiliz müsteşrikleri bu vadide eserler, makaleler, etütler, neşrederek cemiyetler kurmuş folklor ilminin yayılışına bir hayli hizmette bulunmuşlardır.

Bu esaslı çalışmalarla halk bilgisinin tetkikiyle bu günkü san'atların hatta ilim şubelerinin neler kazanabileceğini açık bir dille ortaya koymuş oldular: İlim adamlarının dikkatlerini üstüne çeken bu gayretler folklor işinin organizesine yaradı; Avrupa muhitlerinde kıymet kesbetti.

Fransa, Finlandiya, Macaristan, Birleşik Amerika ve diğer bütün Avrupa milletlerinin folklor üzerindeki verimli çalışmaları hızlandı. Halk içinde yaşamak, mâşerî bir ruhun âdet ve ananelerini olduğu gibi zapt etmek halk kaynaklarından gelen tekmil varlıklardan objektif bir görüşle hakikatlar çıkarmak işi aldı yürüdü. Koşmalar, mesel, türkü ve efsaneler neşredildi. Her milletin folklorü kendi halkının, bütün sıhhat ve samimiyetle öz varlığının ap açık bir ifadesi oldu.

Büyük harpen sonra Avruba haritasında husule gelen değişiklikler neticesi (yutulan topraklar, dağılan milletler karışan cemiyetler) yıkılan kıymetlerin meydana koyduğu yeni ilim: İnsanlara nereye gittiğini bilmek, görmek için nereden geldiklerini öğrenmek zarureti his ettirdi. Hakiki öz varlıklarını ortaya çıkarmak işi zaruretleşince; en sağlam ve emin yolu folklorlerinde buldular. Ülkülerini feda etmek karşısında bulunan milletler sığındıkları el toprak üstünde müstakbellerine itimatla bakabilmeyi ancak mazilerinin bütün adet ve ananeleriyle yaşatmakla, manevi cephelerinin en sağlam direği olan halkiyatlarını ebedileştirmekte buldular, Şu anda bir karış toprakları için hudud boylarında can veren Finliler buna en güzel misal teşkil ediyorlar. Vatan için millet için, öz varlıklarının kudsiyetini yaşatmak için ölmekteki saadeti sağlam bir tarihe bağlı millet oluşlarının yüksek feyiz ve terbiyesine medyundurlar.

Dünya folklor merkezinin Finlandiyada kurulmuş olması bu millet folklorunu alem şumul bir kıymete yükseltmiştir. " KALEVELA „ destanı şimal topraklarındaki bu küçük milletin ebedileşmiş şaheseridir.

Milli destanların mucizesi kudretleri yirminci asır insanlarında millet oluşlarındaki seciyeyi yaşatan yegâne kuvvettir.

Homes'in ilyadası Yunanistanın içtimai bünyesinde tarihin elile vurulmuş en mukaddes düğüm olarak yaşamaktadır. Firdevsinin, şehnamesi „ valmikinin " Ramayana „ sı Acem ve Hint milletlerinin her şeyidir.

Mazi bakımından eskiliğiyle mukayese edilemiyecek tek millet gösterilemiyen Türklerdir. Folklor bahsında dünyanın en zengin milleteri olduğu su getirmez hakikatlardandır. Avrupa ortalarından Asyanın öbür başına kadar uzanan geniş sahada, adım adım Türk halkiyatının zenginliği görülür. Folklorumuzla uğraşan nice garblı müsteşrikler bunu en açık ve selahiyetli bir dille itiraf etmişlerdir. Büyük harba kadar olan zamanlarda bir iki ilim adamımız müstesna folklorumuzun belli başlı elamanları garblı alimler olmuştur. Yerli kıymetlerin bu sahadaki serbest faaliyetlerine Osmanlı padişahlarının isdibdada susuyan zihniyetlere mani teşkil ediyordu. Garbda folklorun revaç bulduğu tarihler ise bizim saltanat taassup ve tahakkümünün gittikçe arttığı yıllara raslar. Bu şerait altında bir Türk aliminin serbest muhit bularak

TİREBOLU'nun Vapordan görünüşü

mesaisini folklore vermesi demek hayatını feda etmekle birdi.

Osmanlı zihniyeti, islâmi felsefe Türk ırkının öz varlıklarını medrese kapılarından kovmuştu. Fakat bu sarıklı kafaların alamıyacağı hakikatları halk bağrında yaşata geldi. Halkda saklanan her kıymetin üstünlüğü bu günkü Realitenin düsturudur. 1913 den sonra bu hakikatlar yavaş yavaş meydana çıkmağa, koca bir ırkın çoçukları asıllarını, nesillerini yaşatmağa başladılar. Cumhuriyet inkilâbı gücünü kuvvetini iman ve enerjisini tarih ve ırk bahsının en asil örneği olan bu yüce milletin ta kendisinden almağa başladığı ilk gündenberi yürüyen inkilâb folklorumuz için durmadan çalışmaktadır.

Halkevleri, dil ve tarih kurumları bu organizasyonun dinlenmek bilmeyen ilim kaynaklarıdır.

Türk folklorunun yabancı ellerle değil Türk eli ve Türk enerjisiyle eserleşmesini istemek; yürüyen bir millet için en tabii hakdır. Bu hakkı bize Cumhuriyet duyurdu. Cumhuriyet başarıyor. Halkevlerinin dil tarih edebiyat şubeleri bu vadideki çalışmalariyle bugün dağnık bir halde bulunan muazzam destanımızı elbette eserleştirecektir. Bunun için ortaya bir değil bir kaç şaheser çıkaracak elâmanları bu ilim kaynakları doğuracakdır. Bu münasebetle halkevlerine bağlı „ entelektüel „ lere düşen iş folkloru sevmek ona içden gelen arzu ile hizmet etmek olacaktır. Folklorumuzun zenginliği: Bu husustaki gayretlerin fazlalığını icap ettirmekte ve metotlu bir çalışmayı beklemektedir.

Bir başka yazımızda öz varlığımızın tek kelime ile ifadesi olan folklorumuz için münevver gençlerin halkevleri çatısı altında nasıl bir gayret sarf etmeleri icap ettiğini metotlariyle izaha çalışacağız.

O. Turgut Damirli

Divan Bahçelerinde

Yazan : Baki Çinemre

Eskilerden bahsettiğime bakılıp ta son zamanlarda İstanbul gazete ve mecmualarında tekrar alevlenen ve dünya durdukça sönmiyecek olan eski-yeni kavgasına bir Halkevi mecmuasında karışdığıma hükmolunmasın, böyle bir niyetim yok. . Ne de ismini hatırlayamadığım bir eski şairin:

Efkâri zamanı bırak ebnayi zamana
Sen âkıl isen peyrevi eslâfı güzin ol

Nasihatına uymakfikrindeyim. Çünkü o zaman Nevresi Kadimin " Zaman sana uymazsa sen ona uy „ sözünü selis bir eda ile ifade den:

Öğren lisanı asrı rusumu zamaneyi
Bak tab'ı nase hale münasip tekellûm et

Vecizesini hiçe saymış ve eski mecmualarla edebiyat eserlerinde adsız kahramanlar gibi " Lâ-idri „ diye anılan şairlerden birinin dediği gibi:

Yürü deryadil olup eyle tehammül yoksa
Ruzigârın önüne düşmiyen âdem yorulur

Mazmununca nafile emeklemiş ve bir sona varmadan yorulup düşmüş oluruz.

Ancak şunu da itiraf edayim ki yeni beliren değer ve güzelliklerle beraber vaktiyle divan tarhlarında parlamış ve sönmeden nuru bize kadar gelmiş, şimdiki tabiriyle orijinal diyebileceğimiz, eskilerin " Mazmunu bikr „ saydıkları eski bedia ve nefiseleri aramakdan daima zevkalırım.

Bu belki yenilerle ülfetten çok eskilerle hiç kesemediğim bir muarefeden geliyor. Gerçi o kısır tanışmaya göre bu sürekli ünsiyet maziye dönüş gibi görünürse de, bu temayül ne ölmüşü diriltmeye savaşmak gibi abes bir gayretten ne de Üstad Yahya Kemalın şaz olarak dehayi san'atiyle yarattığı gibi, bir (Néo - classicisme) kurmaya yeltenmekten gelmeyince ancak maziyi tanımak ve elden gelirse tanıtmak emelini ifade eder.

Esasen edebiyatta maziyi sevmek başka, maziperestlik başka şeylerdır. Bugün ne Fuzuli gibi bir gazel yazılır, ne Nef'iyane bir

keside. Hatta ne de Fikret gibi bir " Sis „ ve Cenabın " Elhani şita „ si.

Ancak o san'atkârların, her şark eseri san'ati gibi, çok ince pek trâşîde bir san'at hassasiyetiyle işledikleri öyle bir mazii edebimiz vardır, ki bu mazinin sırf bediî gaye gözedilerek his, hayal ve manadan örülmüş nesci san'atını biz " Anlamıyoruz „ diye yırtıp atamayız.

Yalnız güzelliklerinin zevkine varamadığımız için kusurlarını ileri sürerek o edebiyatın toptan inkârına gitmek ne kadar kolaysa, ondan tadabilmek, o mirastan hisse alabilmek için de onu anlamak o kadar lâzım.

Bu lûzum ise yerine gelecektir; çünkü edebiyat ve hele kültür denilen Anka kuşu Tuba ağacı değildir; edebiyat ve san'atta dünsüz bugün olamaz. " Güneş altında yeni bir şey yoktur „ sözü en çok edebiyata yaraşır; hiç bir san'atkâr kendi kendini yaratmamış, gelen geçenden feyzalmıştır; " Yarattım „ sananlar yaşayamazlar.

Bunlardan dolayı ebediyat için mazi yalnız kandili sönük, kubbesi harap, kitabesi okunmaz bir türbe değil; her köşesi bugünün emek ve çiçeklerininin köklerini besliyen, harâbezâr olduğu halde solmaz demetlerinde bediî zevk arayana o hazzı veren ve, Yahya Kemal gibi, san'at mevlâsını da bulduran uçsuz bucaksız divanlar bahçesidir.

O gülşen ve lâlezârlar ki koca Nef'inin:

Firazi gülbeni pür jaleden gösterir ruyin

Dediği bülbüller hâlâ ötmekte, cûybârları cedveli sîmlerden süzülüp geçmekte, servendâm şehlevendleri çemenzârlarında salınarak gezinmekte, billûr saidli sakîleriyse (Kadeh berkef) bâdeler sunmaktadır.

Gerçi bütün bunlar bu günkü çıplak baldırlı sinema devrinde hep kıymetsiz meta'dır . Fakat o çıplaklığı şiirin nezahetiyle yaşmaklayarak, dalgalanan "pirâhen„inin etrafa gül kokusu yaymasiyle sevgiline :

Söyle ey gonçelika gül mü serâpâ bedenin

diye soran şairin görüşü ve duyuşiyle bir mukayese edelim , netice şiirin ve şairindir. Çünkü ruh maddeyi yener; zira san'at herkesin görüp duyamayacağını görülen ve duyulanlar vasıtasıyle göstermek , ıhsas etmektir ve san'at hayatı süsler, varlığı tatlılaştırır. Çıplak bacak ta, her duygudan önce ve bakana göre, tezahuru en çirkin şey olan kaba hazları kabartır .

Eskilerden bahsedecekken farkında olmadan nerelere vardım, nideyim ki bu böyledir bende .

Hiç imkânı yokken ben de şeyhülislâm Yahya ile beraber:

Kâşki sevdiğimi sevse bütün halkı cihan
Sözümüz cümle haman kıssaı cânân olsa..

diye dilerim. Fakat o ruh derinliği ölçülemiyen Fuzulinin dediği gibi:

Zihi tasavvuru batıl zihi hayali mühal (1)

Artık uzun kaçıyor, değil mi.. "Varakı mihru vefayı„ ben mi kaldım okutup dinletecek?

Daha yakın zamanlara kadar "Gayri millidir, saray edebiyatıdır, İran taklididir„ gibi yaftalarla maziyi bir tekmede yıkar ve ecdadı inkâr edercesine, toptan yıkılıp yokedilmek istenilen divan edebiyatında, yine lâidrinin:

Bâğbân bir gül için bin hâre hizmetkâr olur

müeddasince güzel mazmunlar, düşündürücü nükteler, ruh oyalayıcı bedialar, bir kelime ile san'at sırrı aramak için kasidelerle gazeller ve meselâ Saminin meşhur gazelindeki:

Samiya haneberendâzii dil hemçü habab
Cüşişi mevcei seylâbei sahbadendir

beytindeki gibi içinden çıkılmaz terkipler "Tetabuu izafat„lar içinde boğulacak ne var?

Mazı bir müstehâse ve lisanda hüdudsuz bir tasarruf hakkı mubah sayılırken böyle şeylerle kafa patlatmak nemize gerek değil mi?

Amma, meselâ Yunus Emre bu gün sırrına varılamaz ilâhî bir şâir olarak tecelli edermiş; Kanuniye mersiyesile koca bir devri edebiyatta tahlid eden ve kendine "Padişahi mülkü suhan„ diyen ölmez bir Bakî varmış; devrini çınlatan ve akisleri bizden çok ötelere keçecek olan bir Nedim gelmiş; Yahya Kemalin üstad tanıdığı mana ve hayal kuyumcusu bir Nailî yaşamış ... Bunlardan bize ne? Şiir lâzimse "Cep takvimleri„ ne gûnâ duruyor... Ötekilerin de nihayet isimlerini ve haydi biraz daha cömertlikle yaşadıkları asrı bellemek bol bol yeter. Varsın bunlarla sayısı gittikce artan Türk ve Ecnebî şarkiyatcılar uğraşsın ...

Böyle düşünenlere bir az da hak vermiyor değilim; çünkü onlar "Kültür„ denilen nesnenin, taraflarından hiç bir emeksiz, ilhamlariyle kanad kanada gökten ruhlarına indiğine kaniler ...

Bununla beraber:

Bu âlemi fânide ne mirü ne gedayiz.
Alâlara alâlanırız pest ile pestiz

diyen lâkayd ve deryadil Ruhii Bağdadinin bu hayat felsefesini benimsediğim gibi, ümid veren yenilerle yeni, kıymettar eskilerle de eski isem de bir kıymeti yoksa yarın eskiyip "adembâdi nisyan„ a gömülecek fânilerden çok, zamanın değirmeninden "terü taze„ çıkan lâyemutlarla hasbü halin müreccah olduğunu, üstad Naibin - tıpkı bugünkü gibi - kendisine "artık eskidin„ diyenlere karşı söylemiş olnuğu muhakkak olan şu beytiyle tekrarlayayim:

Egerçi köhne metaız revacımız yoktur
Fakat revaca da pek ihtiyacımız yoktur

Hayır üstad kayır .. Ruhun şadolsun, köhne meta' olsaydın ben şimdi, ölümünden 230 sene sonra burada senden istişhad edemezdim. Her kıymetli meta' gibi revace muhtaç olmadığın ise asırlardır yaşamandan besbelli.

Baki Cinemre

(1) Bu mısraı Fatih ve ikinci Bayazıt devirlerinin benam şairi Veliyüddin zade Ahmet Paşaya atfedenler de vardır.

Ay Şarkısı

Tepelerden suya inmiş; yatıyor ay kıyıda..,
Uçurun sevgililer engine son şarkıyı da...
Açarak dağların omzundaki mor atkıyı da;
Uçurun sevgililer engine son şarkıyı da...

▪▪ ▪▪

Yine yıldızlara vurgun gibisin şen Giresun;
Bize bülbül sesinin şiirini bir mey diye sun...
Uyuyan bahçeler ardındaki kuşlar duysun:
Uçurun sevgililer engine son şarkıyı da...

Halim Şüha Göksan

Ayın Bahisleri :

Arseverlik - Utansavarlık

Yazan : Saffet Tunay

Bir Afrodit davası var ki: gazetelerde ve mecmualarda, mahfillerde bahis konusu olup durmakta .

Dâvâ, müstehcen olduğu iddia edilen roman var ki: Fransız edi. plerinden Piyer Luiz'in dir romana adveren ,, güzellik tanrısı afroditin ruhuna temessül etmiş.

Kirizis adıyle ünlü bir âlüfteye ait ve İskenderiyede geçmiş maceraları tasvir ediyor. Kıymetli dostum Dr. Fuadın iki buçuk saat süren dikkatli ve tahlilli anlatışıyle bu romanı okumuş kadar yakından tanımıştım. Ondan öğrenişime göre Piyer Lüiz bu eserinde güzellik duygusunun grizî aşktan sanatın ulvî ıhtırasiyle kemale ve hüsnümutlak aşkına yükselişi ve artık onun içine dolup kendinden geçişini ve bir reel ahlâk telakkisini safi felsefe yaparak değil de roman kahramanı heykeltraş Demetriyüsün ruh haletlerini tasvir ederek sezdiren bu eser, beri yanda da cemiyetin fuhşa düşmüş kadınlarında bile bir meslek namusu bulunduğunu beşerin hazır ele geçen nimetlerden bıkıntı duymasına mukabil uğrunda fedakârlık yapılarak elde edilen şeylerde haz duyduğunu anlatıyor. Ezelî ve ebedî varlıkta sarî aşk ile, ruhumuzun ebedilik aşkı arasında uydaşıklık ve indimaç bulunduğu tezini ileri sürüyor .

Cumhuriyet müddei ummiliği bunu sıyrık yânî müstehcen görerek toplatıyor, mahkemece ehlihıbre olarak tanınılan İbrahim Hakkı Konyalının raporuna suçlu tutulan tarafın itirazı üzerine Ünversitenin gösterdiği ehlihıbre raporunu da iddia makamı reddediyor, maarif vekilliğinin talim - terbiye heyetinden rapor isteniliyor. Bu makamdan gelen rapor üzerine de davâ , suçlu tutulanların beraetiyle neticeleniyor. Şimdi iddia makamının temyiz dileyişi dolayısıyle hükmün kesinleşmesi temyiz divanının kararına bağlı bulunuyor.

Temyiz dileyişinde müddei umuminin tutamak noktası, bu eserin okul çocukları eline verilemiyeceği, ancak bunu şahsiyeti belirmiş kimselerin okuyabileceği hakkındaki kayttır.

Bu arada da şöyle bir şey oluyor: Halkın bu yüzden uyanan tecessüsünü istismar etmek istiyen imzası gizli bir şahıs başka bir terceme yapark tabettirip satışa çıkarıyor. Bittabi bu da toplatılıyor, fakat gene şüphe yok ki kitap da alanın elinde kalıyor. Belki de bu bir kâr vurgunu vesilesi oluyor .

İlk mütercim, eserin ruhundaki felsefe tezine göre tasvirlerin mevzu dolayisıyle açık oluşuna rağmen müstehcen sayılamıyacağı kanaatında aldanmış olabilir ve mazur görülebilirdi. Fakat ikinci müstercim için iş böyle değildir. O , iki türlü suç işlemiştir: Birincisi ; yasak edilen bir şeyi halkın tecessüsünü istismar etmek üzere ortaya koyuşu. İkincisi ilk mütercimin beraeti dolayısıyle serbes satışa çıktığı takdirde ilkinin kârına ortak çıkmaya tenezzül ettikten başka bu kârın hayırlı bir işe tahsis edilmesine rağmen bundan felâketzede vatandaşların çıkarına ket vurmasıdır.

Lozan ahtnamesine göre kararlaşan bir madde, Avrupalı müelliflere telif hakkı vermekten bizi muaf tutuyor diye ne onların eserlerini noksan ve yanlış tercüme etmeye, nede evvelce ünü yayılmış tercümenin adını kapınsıyarak onun yerine berikini sürüma lanına çıkarmaya hakkınız yoktur.

Gelelim eserin müstehcim oluşu cihetin :

Kanun dilinde müstehcen bir öğretme maksadıyle yazılmış olmayan sadece halkın âr ve hayâ hislerini inciten bir yazı müstehcendir diye tarif ediliyorsa da ar ve hayâ hislerini hangi şeylerin incittiğini göstermiyor, bu itibarla önce sosyalojik manâda müstehcemi tarife girişmek gerektir lugada bakalım :

Lugadde bu kelime [hücnet] kelimesinden doğuyor ki : nakerlik betasıl oluş demektir . Bundan ötürü ana babadan iyi soydan , öbürünün soysuz oluşu takdirinde insan veya hayvana (hecin) denilir. Müstehcen soysuzca demek olur.

Fransızca karşılığı (impudique) dir ki Larus, bunun manasını ruhî ve içtimaî kıymet ölçüsüyle ar kelimesini şöyle tarif ediyor : "âr, bir nev'i çekingenlik ve korku hissi ilka eden , cinsiyet hislerine ait şeydir. „

(Ar) ve (avret) kelimeleri arasındaki lafız ve mâna ilgisi, Latincedek (pudi) ile Fransızcadaki (pudor) kelimesi arasında ayniyle görülüyor : (ar), (avret) yerinin fonksıyonuna ait her şeyi ortaya dökerek seyircilerin şehvet hislerini tahrik edeceği bu ise onlari birbirine düşüren şeylerden doğar. Acaba açık olan bir mevzu herhalde müstehcenmidir :

Hayır, çünki avret yerini eliyle örten bir kadın heykeli veya vaz'ımdaki ifadeye göre

cinsî bir arzu altında değil, bir başka ruh haleti içinde bir çıplak erkek bizi sıyrıkca hislere sevketmez. Afiyondaki heykelde olduğu gibi bir manzara açık olmakla ârı mucip olmayabilir meğer ki bize yakalanma korkusu ve çekingenlik versin çünkü çıplak başka, sıyrık başkadır, her açık, çıplak şey müstehcen değildir, netekim her müstehcem şeyde açık olmak şart değildir.

Her zararsız hareket ahlakî olmadığı gibi, her ahlakî hareket de muhakkak zararsız değildir.

İlim, gerçeği; san't güzeli; ahlâk, doğruluğu hedef tutar. Bunlardan herbiri kendi konusu dışında kalan şeylere kayıtsızdır.

Nasıl ki: her gerçek, güzel ve hayırlı olmadığı gibi, güzel yanılışlar, ahlakî yalanlar da vardır. Ahlâkçıların sanatkârlara karşı kaşlarını çatıp çıkışmalarına onlar; mevzularının ahlâk olmayup güzellik olduğunu söyliyerek kendilerini müdafaa sadedinde sanat " sanat içindir „ derler. Bu söz hiçbir zaman: « Bir şey hem güzel hem ahlâkî olamaz» tarzında tefsire müsait değildir.

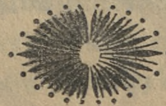
Demek ki: bir şey müstehcen olmak için iki kişi arasında cinsiyet alâkasına bağlı ayni zamanda bir üçüncü kişi yanında konuşulmasından veya tekrarından çekinilen şey demektir.

Demek oluyorki: Edebî bir roman sıyrık bir ifadeyle yazılmış olsa bile mademki yalnız okunur üçuncü bir kişiden çekinmemek suretiyle müstehceni ihtiyar etmek mevzubahs olamaz. Şu halde bu eseri neşir alanından çekip almak doğru bir hareket değildir, müstehceni takdirde iddia makamı yanılıp bu davayı açmış ve kaybetmiştir.

Uyanış mecmuasının üç nusha evvelki sayısında Vatikan müzesinde bulunan çıplak kadın heykellerinden birini basılmış gördüm. Bu heykel, Katülik kilisesinin başmakamı olan Vatikan da teşhiri ayıp sayılmazken ânâtını daha çok hayalin tamamladığı bir tesviri taşıyan roman, Laik Türkiye hakimi tarafından nasıl müstehcen görülebilir?

Hele Piyer Lüizin bu romanda gayesi, bir felsefi tezi ifade etmek olup hiç de sıyrık vakalarla halkın hislerini gıcıklamak değildir.

Son olarak şunu söyliyelim ki böyle bir eserin basılışını menetmek, toplamak, mahkemeye vermek yazı hürriyetine tecavüz olduktan başka bu tarz hareketler tam tersine onu reklam etmek olur. Netekim bu eseri evvelce sade edebiyat meraklıları okuyacakken şimdi bütün tecessüs sahipleri, şehvet düşkünleri ve bütün gençlik okuyacaktır.

Balmay (*)

(Şaman Türklerinde)
(Ad koyma günü)

Ulu tanrının gözü senin üstünde olsun,
Pirlerin duaları hep yörende yer bulsun-

Yüce erler eğmeti (**) seni hep esirgesin
Çok olsun hayvan, haşat tohumların, ekinin

Bahçenin ağaçları ve ocağının külü,
Yerin bir kale gibi, davarın sürü sürü,

Ömrün uzun, aklın berk, özün nurlu, gözün pek,
Evin tepe üstünde, bahçende türlü çiçek,

Oğulcuğnun sesiyle kayalıklar inlesin-
Bel kemiğin toprakta dağılıp çürümesin

Mutlu geceler geçir, önünde ay balkırsın.
Yaylının, yayların ardında güm yalbırsın.

Tavlanda kısrakların üç yaşında taylasın,
Dört yaşında döl versin hem küheylan atların

Kolayca eskimesin giyindiğin pusatlar.
Arık, çürük düşmesin üğürtlediğin atlar.

Dilerim bol ve ferah, temiz olsun giydiğin;
Kendi aşın, ekmeğin; alın terin, emeğin.

Yediğin, yedirdiğin tatlı ve ılık olsun.
Konuğun bol, konağın sıcak, şen, ışık olsun

Sana çatan yağılar (***) buz gibi parçalansın
Tuttuğun demir gibi sağlam olsun, dayansın

Sırtın yere gelmesin, silâhın pas tutmasın
Sözün hep gerçek olsun, dostların yas tutmasın.

Saffet Tunay

(*) Mustafa Rahmi Balaban oğlu fikirler dergisinde Türkolog Radlofun bir etüdünden terceme etmişti. O metinden nazma çevrilmiştir.
(**) Eğmek - Himmet
(***) Yağı - Düşman

Müstehlik Fikri Bakımından

İçtimaî İlimlerin Ve İktisadî Nizamın Yenilenmesi

Yazan : *Bernard Lavergne*

Çeviren : *Akil Koyuncu*

2

Müstahlikin yeni rolü karşısında Yenileşen müşahhas iktisat teşkilâtı

Bu ikiisadî nazariyenin müstehlik telakkisiyle artık ne kadar yenileşmiş ve gelecekte daha ne kadar yenileşecek olduğunu geçen bendimizde geniş hatlarla göstermiştik. Şimdi de müstehlik telakkîsi yardımiyle " müşahhas „ iktisat teşkilleri " nin, belki iktisat ilminden daha köklü olarak görünür bir değişikliğe uğradığını belirteceğiz.

Çarls Fourye, Rober Oven Rosdal'dan bu güne kadar kooperatif fikrinin tekâmülü tarihini ve tehakkuk yolunda geçirdiği safhaları burada çizebilmek için ilk istihlak kooperatifinin derin görüşlü öncüleri tarafından 1844 te kurulduğunu ki yüzüncü yılına yaklaşıyoruz demektir. Hele Mis Beatris Potter vvebinn bu tez üzerine yazdığı eserini, bilhassa hocamız Şarl Jid'in kitabını burada hatırlamalıyız... Çünkü İngilizlerin tevzii şirket Dirtri Butive society adını verdikleri istihlgk kooperatifi, hukmî şahsiyetini intihap ettiği idare heyetine verip nizamnamesinde üzerinde iş yapacağı mahsullerin tedarik ve satışını idare ederek ortak müstehliklere kârından dağıtmak gibi mümeyyiz vasıfları haiz olarak teşekkül etmişti.

Demek ki: Müstehlikler kooperatifi vasıtasiyle müşahhas iktisat teşkilat - mülkiyet ve umumî idaresi itibariyle - frofesyonel müstahsiller elinden çıkıp müstehlik halk eline geçmiş bulunuyor.

Fur,e ile Oven ismindeki iktisatcıların doktrinleri önceleri pek müphem kalmıştı. Mis Beatris ve Botter Veebl ile Şarl Jid sayesindedir ki, yeni meshep hakkıyle kurulmuş oldu.

Mis Beatris ve Potter vvebl, 1891 de neşrettiği „ Büyük Briıanya kooporatif hareketi " ünvanlı eserinde İngiltere de tevzii kooberatiflerin terakkisine dair uzun uzun sahifeler tahsis etmekte; hele kitabının „ Devlet için de bir devlet „ ve ülkü ve olgu (ideal ve realite) isimli son iki bahsinde kooperatif doktrini üzerine esaslı izahlara girişmekte ve bu sahifelerde bir çok düşündürücü noktalara dokunmaktadır. Bu kitapta serdedilen düşünceler, kiţabın intişarı tarihine göre hayli ileri ve müjdeci fikirlerdir.

Mak dönaldın teşkil ettiği birinci İngiliz sosyalist kabinesi nazırlarından olan zevci bay Sidney Veebl ile müştereken Mis Veebl iki kitap daha neşretti. " Aconstition for the socialist commou vealih the sumers kooperative movement „ ni 1920-21 de koopratif hareketleri adlarındaki bu iki eser Mis Veeblin daha 1981 de ortaya koyduğu meslekin bir çok noktalarını ikmal eder ve zenginleştirir. Bununla beraber İngiliz müellifin eserlerine gösterilen alaka ne kadar büyük olursa olsun bütün düuya kooperatifcileri uzun zamandanberi Şarl Jid'i Müstehlikler kooperatifi meslekinin babası olarak tanınmışdır. Hatta onu alelumum kooperatif doktrinın biricik üstadı olarak görmek de mümkündür. Zira o kendini tercihen müstehlikler kooperatifinin tetkik ve tedrisine hasretmiş olmakla beraber koaperatiflerin bütün şekillerini de bahse mevzu etmiş ve umumi refah üzerine müeesir rolünü tebarüz ettirmiştir.

Şarl Jid kooperatif doktrinini Kooperasyon hakkında propoganda konferansları adındaki eserinde ilk defa canlı olarak ortaya atıyor ve burada kooperatif presnipinin geniş ölçüde yayıldığını farzederek cemiyetin iktisadî bünyesinde yapacağı değişiklikleri tahmine çalışıyor.

Bir tanesinden gayrısını 1885-1900 e kadar bizzat irat etmiş olup sonradan kitap şeklinde bastırdığı bu „ Oniki konferans „ ı içindeki üç tanesi hususî ehemmiyeti haizdir ki bunlar da " kooperasyonun istikbali " " Müstehlik ahdı „ ve bilhassa " kooperasyonun iktisadî nizamda yapmaya namzet tehavvül " başlığı altındadır. Kooperatif doktrininin temeli bunlarla atılmış bulunuyor. Yalnız bir konferansın dar hudutları, müellifin bu mevzularda baha geniş cevelanlar yapmasına mani olmuştur. Bay Jid, klasik bir eser sırasına girmiş olan „ İstihlak kooperatif şirketleri „ adındaki kitabın da bu fikirleri yeniden ele almış ve bilhassa kooperatiflerin teknik ve tetebbüleri kollej döfrans derslerinde tanınmış bütün ehliyet ve salahiyetile 1921 den 1930 kadar takip etmiştir. Jid doktrinin'nin en derin ve esaslı izahları da bu yazılarındadır.

Bize gelince: Bu kadar muhtasar bir tetkıkte Jid'in doktrinini ancak özü ve anaçizgileri ile anlatmağa mecburuz.

Dostumuz ve meslektaşımız G. Piru, 1928 de " Revu de meta physique et de moral - ahlak ve felsefe revüsü " adındaki eserinde kookertizmin yeni manzalarına tahsis ettiği bu tetkikinde bu noktayı gayet iyi bir surette ışıklandırmıştır, Ayni zamanda bu eserinde iddia etmiştir ki:

Jid için bu okulun (Nimes okulu) itiraz götürmez bir üstadıdır. G. Piru en açık ve mümeyyiz vasfıyle bu okulun mümessillerini tahrik eden şeyin ahlâkî ve hatta dinî ilham olduğunu söyliyorki bu sözünde çok haklıdır. Şarl Jid'in din müessesi karşısında kanaatları ne olursa olsun bu kooperasyon havarisinin ğerek ekonomi politikin serbes ve klasîk okulu ile ve gerek marksist meshepte alâkasını kesmesinde her şeyden evvel protestan dinî itikatının saf kaynaklarından aldığı ahlâki ülküsünün roli vardır.

Kooperatif doktirininin muhtariyeti onu, liberâl okulundan olduğu kadar Karli Maks okulundanda uzak tutuş; işte yeni telakinin esas akidesi budur bugün bu akide Jid'in biz şakritlerinde içtimaî düşüncelerimizin mihveri mevkiindedir. Tasadduku herkese karşı bir vazife olan olarak telakki eden dinî zihniyetler meşbu olunca beşerî şahsın namütenahî kıymetine inanınca (Demokrasinin lâyıklaştırılmasile bütün siyası ve içtimai bünyesinin temeli olarak bu fikir) den liberal iktisat okulunun haşinliğine beşeri iztiraplar muvaze-

uesindeki duygusuzluğuna iştirakı beklemek mümkün olabilirmidi? Şarl dü- noyer'in geçen asır ortasında söylediği bu müthiş söze karşı o isyan ederek dedi ki: Cemiyetlerde fena hareket eden ailelerin düşme tehlikesine uğrıyacakları uçurumlar bulunması tabii ve hayırlıdır sefalet işte en korkunç cehennem budur. (*)

Jid'in en baş ve emsalsiz meziyeti kooperatifcilere temsil etmiyi istediği gaye ve imanı telkin hususunda gösterdiği .muvaffakiyettedin libaralizmile kooperatizmi arasındaki kırgınlık 1885 senesinde toplanan ilk istihlak kooperatifleri Fransız kongrasından başlar. Boyvenin teşvikiyle toplanan bu kongrede bu şirketlerin emelleri henüz pek mütevazi idi küçük halk guruplarına bağzı gıda maddelerini ucuza temin etmekten ibaretti diğer örnek koooeratiflere gelince çifcilerin mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmaya veya ortak ameleye iş bulamaya çalişmaktan başka gayeleri yoktu.

Bu kadar ufak bir programı Liberal iktisatcılar elbetteki alkışlayacaklardır. Onlar bu programda yıl sonu ristoreleri hazır bir tasarruf teşkil ettiği için bu şekilde halk tasarraflarını kolaylaştırıcı mahiyete ve binan aleyh faydalı buluyorlardı, Amelenin menkul veya zirai mülkiyete daha kolayca geçebileceği neticesine variyorlardı. Fakat bu iktisatcılar unutiyorlardıki küçük mülk sahiplerinin adedini çoğaltmakla rejimden memnun vatandaşların adedi artmaktadır. Ve artık bu rejim ortaya bir Şarl Jid tin çıkmasını hazırlar. Fikir ve uslup itibarile onun berrak kouferansları Liberelazimi alt üst edecektir.

Bundan sonra kooperatifciler yeni şirketlerin alabildiğine artması sayesinde cemiyetin baştan başa değişime uğramasını zaruri olarak hedef tutacaklardı. Gündelik ücretini ilga etmek, teşebbüs temeddüünü de kaldırarak şahsi mülkiyeti tamamile kaldırarak bütün istihsali bir elden diğerine geçirmek yani cemiyetleştirerek. İşte bundan sonra kabul edilen program bu olacaktı. Müstehlik ahtı " Regue consonu etons „ namını alan iktisadi nizam işte budur.

Böyle bir program karşısında inhisarcı görüşülü iktisatcıları Pol Leroy beavlin yiris guyo potaleimilerin kooperasyonu gülünç göstermeleri onun emellerini bebeklerin yaygaralarına benzetmeleri hatta öküz olmıya çalışıp çatlıyan kurbağyı andırıyor demeleri kolayca anlaşılır.

O zaman ikdidarlarının dorugunda değil diseler bile gene henüz kuvvetli olan klasik iktisatcılara karşı savaş açmak Jid için hayli bir cesaret idi. Fakat Jid kin diğer bir cihetten göaterdiği ruh istiklali bu cesaretinden daha az kıymetli değildi. Yeni doktirin sosyalist doktorinlerin yerini alabileceği gibi liberal fikirleri budama ameliyesine tabi tutucağı gün gelip çatıyordu.

Kooperatif doktirininin muhtariyeti solunda sağında kendine sınırlar çevirmesini icap ettiriyordu. Jid yeni programı sarihen çizmekle binnetice hududlarının bizini ve öbürünü çevirmekle müessisi olduğu bu doktorinin on dan önce ayni ismi taşıyan müphem taslaklarla ilişiğini kesmiş oluyordu.

Jidi kendi derslerinde takip ederek evvela liberal okula ne gibi münasibet veya muhalefetler gösterdiği beraberce gözden geçirelim;

Biraz önce gördük ki liberaller artık kooperatifciıere dargındırlar fakat kooperatifciler ve hatta başta Jid, klasik iktisad fikrinde büyüklük olduğunu kabul ve itirif ederler.

Liberal iktisatcılığın tarihi iktisat tarihinin bir çok sahifelerini kablar. Bu okulun bize tevcih ettiği bütün tenkitlere karşılık biz ona hürmet besliyoruz. (**) Ve hakikaten. Jid beyandan çekinmiyorki büyük iktisatcılar iktisadi hadiselerde hakim olan kanunları tetkik edip anlamaya ve bunlardan mümkün olduğu kadar feydalanmaya yol açmış bulunmak gibi bir şeri haizdirler.

Bilhassa liberal okul hayatı ucuzlatmak, serbest mübadele ile gümrük manialarını kaldırmakla uluslar arası teması kolaylaştırmak uğrunda yapdıkları tarihi hizmetten dolayı bir kooperatifci sıfatile bizler ona büyük bir minnet borcluyuz. Kooperatifcilik okulununda maksadı nihayet klasik okulununkile birdir çünkü :

Servetin bolluğu, ucuzluk, her ferde ençok refah ve hoşnutluk verecek çareleri (***) ,ve biraz daha ilerleyince kooporatist okulu, liberal okulun küçük bir kardeşi gibi görüyoruz ekonomi politikin büyük klasik prensipleri mesela hedenstik prensibi insanın en az emekle en çok verim almaya çalışması fiyatların arz talep kanununa tabii oluşu pransibi gelir kanununu vaz etmiştir. Kooperatistler liberallere ancak gayeye serbest iştirakları ve hüsnü niyetlerin itilafile vasıl olmak iteyici bakımından yakınlık arz ederler oda mümkün olduğu kadar az nizam ve kaide talep eder· Furyenin şu sözünü tamamen benimserler: (Zorla yapılan her iş, bir zeka yoksulluğu gösterir.) Fakat iki doktirin arasında inkar olunamıyan böyle uygunluklar var diye de aralarındaki derin ihtilafları saklamıya uğraşmak hem beyhude bir külfet hemde büyük bi rkabahat olur, Bu ihtilaflarda esas itibarile şu noktalarda toplanır: İktisadi büyük olguların büyük kanunlara bağlı olduğu bahsinde hem fikir iselerde hayatı ayni zeviye dengormezler. Dahamakul, dah rasyonel bir diğerini aramaktan bizi alı koyacak tabii bir nizamın bulunabileceğine kooperatifcilerde inanamazlar. Arz ve talep kanununun haklı fiyatı temin için kâfi geleceğine, ne serbest rekabetin temettüleri normal bir nisbete irca edeceğine nede şartların kendiliğinden müsavata temayül eylediğine inanamazlar. Kooperatifciler' dünyada olup bitenlere bakdıkları zaman burada geçimsizliğin ahenkden daha çok olduğunu yahut şöyle diyelim çekişmenin yardımlaşmadan daha tabii olduğunu görürler binanaleyh çareyi mücadelenin bir başka şekli olan rekabette değil ancak tesanütte aramak lazım geldiğine inanırlar. İşte ağızdan çıkan bakla:

Kooperatifciler rekabet (cmpetityon) fikrinden kaçınırlar halbuki liberaller bunu ilâve ederler ve hatta iktisadi terakkinin esaslı bir amili olarak görürler. Jid kaydederki kooperasyonun ruhu, şahsi menfaate umumi menfaatı ortak etmesinde ve bir birine karıştırmasındadır. Çünkü kooperasyon, bünyesi itibarile müstahsille müstehliki alelade, tamamen ayrı olan bu iki vasfı birleştirir. Filhakika istihlak veya kredi kooperatifi olsun ayni ortakların şahıslarında satıcı ve alıcı, mukriz ve müstekriz vasifları karışır böyle likle dünya kadar eski ve sayısız olan acılar, anlaşmazlıkıar ortadan kalkar.

Hakli fiyatın arz ve taleble tahakkuk edeceğine de kooperatifciler inanamazlar. Zira her fiyatın büyük bir kısmı takarrurunnc yalnız ihtiyacın tazyikine ve müstehliğin cehaletine medyundur çünkü alıcı ödediği fiyatı takdir edecek başka bir ölçüye malik değtldir.

Nihayet iki doktorin arasında (kârın meşruiyyeti) ne dokunan bir ihtilâf daha vardır kooperasyon, temettü ristoren vasıtasile alıcıya idade et-

KÖY Hikâyeleri

EMİNE

YAZAN Mehmet Tuncay

(Vak'a Giresonun yakın köylerinden birinde geçer)

- Kırk yıl evde kalırım da o adama varmam .

- Kızım , halan senin kötü olmanı istermi , hiç ? niye böyle konuşuyon . Nesi var adamcağızın? biraz yaşı geçginmiş ne çıkar. Allah ömür verirse hepimiz yaşlanacuk . Hem de öyle yaşını , başını almış erkekler ev kadrini bilirler . Sen, o cicilibicili gördüğün yeni yetmeleri adammı sanıyon. Onlar ev halinden anlamazlar. Görmüyormusun Dudunun Kezbanın hali nice ? Anam kızcağız o, Deli Mustafanın elinden neler çekiyor. Geçen gün değirmenden gelirken gördüm : [Aman halacığım altmış yaşında birine verselerdide bu herife varmasaydım . Beni şaşırdılar , cahillik ettim . Bayramlarda , düğünlerde gördüğüm gibi sandım. Önceleri ne iyi idi. Şimdi eve haftada bir iki kere ya gelir, ya gelmez . İşi gücü kahve köşelerinde iskambil oynamak . Benim de karım çocuklarım var deyip te bir gececik evde kaldığını görmedim . Ben karı halimle çarşıya pazara gidecemde hızan beslicem] ...

Hele bugünlerde öyle değiştiki ... Aligilin İmehanın dediğine inanılırsa Cebecinin Gülizara tutkunmuş. Canı isterse alsın . Gözlerim çıksın ağzımı açarda tek söz edersem. İlle şu eve gelince yüzü gülmüş olsa !. Allah seni inandırsın halacığım o, evde olduğu zaman boğazımdan bir kuru ekmek geçmiyi . En azacıktan dün akşam bak bana neler etti : " Nolur , ben işten başımı kaldıramıyom şu tarlanın kıyılarına fıraktı yapta inekler darıyı yemesinler . Eger böyle giderse bu yıl da darıyı çarşıdan satın alacuk. Her vakit şu kahveden ne buldun ? „ dedim . Senmisin bunu söyliyen , açtı ağzını , yumdu gözünü " azmı yersin , çokmu yersin ? demeden döğdü de döğdü beni !.. hızanımı düşünmesem başımı ayağımı alıp anamgile gidecedim ne yapayim gene kocadır „ dedimde ocağın başına oturup sabahlara kadar kör olası talihime ağladım, ağladım !!.. diye öyle dert yandıki acıdığıma içimden kan geçti .

İşte yeni yetmelerin hepsi böyledir, kızım . Dışardan evliya gibi görünürler emme bir kere evlendilermi evin barkın yanına uğramazlar .

- Halacığım çok doğru söyliyorsun, elbette benim fenalığımı istemezsin . Fakat bir kere Alişan çavuşla benim aramda otuzbeş yaş fark var . Ben onunla nasıl bir yatakta yatarım ? Baba diyemi ? Hem ikinci karısı öldüğü zaman onun hakkında neler söylenmedi . Gülişanın nasıl öldüğünü insan dinleyince ağlayası geliyor .

- Onu söyliyenler halt etmişler. O lafların hepsi düşman uydurması . Gülişan kendi dilinin cezasını çekti . Neimiş , kocası içerden dışarı çıkarmazmış . Çıkarmazya , koca, bu . Ne isterse öyle yapar . Karının buna karışmaya ne hakkı var ? Düşün bir kere , kızım : kocası evden gidince süslenip , püslenipte kapı kapı gezen karıdan sen ne hayır umarsın ? Erkek olsan ne yaparsın ? Elbette , kocası değilmi , icabında döğerde söğerde . Kızım , siz cahilsiniz , karı erkeğin işine karışamaz . Ona el kaldıramaz . Hoca ile kacanın vurduğu yerde gül biter . Bunun kitaplarda bile yeri var .

- İlâhi halacığım, insanı zorla güldürüyorsun . Eger öyle olsaydı şimdi hepiniz birer

mekle bunu ameli bir surette ilga ederki buda iktisadi nizamda hakikî bir ihtilaldir. Jid'in dediği gibi; Kârın zaruriliği ve değişmeliğini (perennite) sini ilân eden liberal okulun kooperatif okulu ile hakiki ve en esaslı ayrışıklığı buradadır. Demek oluyor ki:

Liberalizim ite kooperatizim arasında müşterek hatlar ne kadar çok olsada ihtilaflarda o kadar mühim ve zahirdiı...

(*) Şar Dönevayer: Sayıu serbestisi hakkında: 1875 sayfa 409
(**) Jid : kooperatist programı kollej döfrans dersleri 1023 - 24
(***) „ „ „ „ „

canlı gül ağacı olmanız lâzımdı .

- Hele bak şeytanın kıç bacağına ! kitap ile de alaya kalktı .

- Hangi kitapmış, o. Halacığım , darılma sözüme amma, bütün dedikleriniz sizin kitaplarda . Bizim kitaplar da öyle bir şey yok . Kanunu medeni " erkekle kadın müsavidir „ diyor . Cümhuriyet devrinde Türk kadını hallâç pamuğu gibi dövülemez . Tabiî bunu sizin kafalara yerleştirmek çok zordur. Fakat biz ve bizden sonra gelecek kızlarımız bunun ne demek olduğunu çok iyi anlayacaklardır. Kanunu medeninin neşri tarihini " Müstakil Türk kadınlığı„nın istiklal bayramı olarak kutlulayacağız . Bu istiklâli Cümhuriyete borçlu olduğumuzu unutmayacağız . Doğacak yavrularımıza vereceğimiz Cümhuriyet terbiyesile , bu borcumuzu ödemeğe çalışacağız .

- Ben öyle azel , gazel anlamam. Ne söylicedim.. ha , kim ne derse desin adamcağızın Allahı var . Neme gerek şu bu. Kız olaydım hiç ses çıkarmadan ona varırdım . İki tane çifliği, üç dört sağılır ineği, yirmi kantarlık bahçesi var . Soran yok, karışan yok. Bir evin bir hanımı olacaksın , daha ne istiyun ? şaşarım aklına .

- Malı, yeri, onun başını yesin . Benim Allahıma şükür iki elim, ayağım tutuyor . Yerinde yurdunda gözüm yok. Abucamı [*] da anam, babam Hasanın yerine yurduna göz dikerek vermişlerdi , sonu ne oldu ?

- Allahın takdirine kim ne diyebilir ? Bir insan alnındaki yazı ne ise onu çeker . Sanki Binnazı Hasana vermeselerdi de emingilin Recebe verselerdi ince hastalık onu bulmayacakmıydı ?

- Siz zaten her şeyi " Allahın takdiri „ der işin içinden çıkarsınız . Abucamın neler çektiğini , nasıl öldüğünü bir ben, bir de Tanrı bilir.

- İnat etme, kızım. Anan , baban istedikten sonra bu iş olacak . Zaten olduya . Anan : " bir kerede kızın ağzını ara „ dedi de onun için söyledim . Yoksa, sen istediğin kadar almam diye dur . Bir kızı kendi arzusuna bırakırlarsa , ya davulcuya , ya zurnacıya varırmış .

- Hala beyhude söylemeyin . Bir avuç sıçanotu yer, gene o adama varmam. Anam, mademki beğenmiş kendi alsın .

Güllü bacı , ellerini dizlerine dayamış , can çekişen bir veremli gibi , gözleri dışarı fırlamış olduğu halde iki tarafına sallanarak dinliyordu. Gözleri karardı , olduğu yerde sendelemeğe başladı. Biraz geriliyerek arka taraftaki divarın dibine , nöbet gelmiş bir sar'alı halinde yığılarak başını yumruklamağa , saçlarını yolmağa başladı .. Hem döğünüyor , hem de :

- Gördünmü başımıza geleni, Döndü. Bacım, kimseler duymasın. Elâleme rüsvay olacuk ... Allahım sen islâh eyle ! Döndü sahimi söylüyon bacım ? Demek (anam beğenmişse kendi alsın) dedi. Allahım, soyumuzda böyle anaya, babaya âsi yoktu . Bu kız kimlere çekti, Yarabbi. Bacım, bu seninde kızın sayılır, aman kimseler duymasın . (Güllü bacının kızı, anasına, babasına asi olmuş) derlerse ben yerin dibine girmeliyim . Düşmanlarımızı güldürmeyelim . Babasıda duymasın sakın. Bizim heriftin tabiatını bilirsin, bunu duyarsa muhakkak Emineyi evlatlıktan çıkarır . Anayım, yine yüreğim dayanmıyı .

O, cahildir. Şimdi öyle söylemesine bakma. Zaten sözünü ve nüfus kâğıdını verdik, her şeyimiz tamam sayılır. Sade gelinlik kesileceği kaldı. O da iki günlük iş. Gelecek hafta düğün yapacuk.

Ben, bu kızın minvelinden böyle olacağını bilidum . Babasına kaç kere : (bu kızı mektebe göndermeyelim) dedimse dinlemedi. Okuyan bir kızdan, büyüklerine karşı, işte bu kadar saygı beklenir , Senin nene lâzım dördüncü , beşinci sınıfa kadar kız okutmak... Namaz ve abdest dualarını bellesin yeter gider. Hoş, hoca olacak değilya .

Güllü bacının gözleri kinli bir şekilde parladı ve :

- Oh olsun babasına, dedi. Ona işte öyle bir kız lâzımdı. Ben söyledikce : " karının aklı kısa olur , sen benim işime karışma . Canım yangın . Şehirde bacak kadar kızların cıvıl, cıvıl okuduklarını görünce bilmezsin ne kadar hayıflandığımı. Benim Eminemin onlardan kalır yerimi var sanki ? o da okusun, babasını şehir

kızlarına yerinmekten kurtarsın. " diyen o değilmiydi ? işte kurtardı, çeksin kız okutmanın cezasını ...

Güllü bacının hali sükûnet bulmuştu . İki bacı duvarın dibine iyice yerleştiler . Döndü hep susuyor öteki durmadan söylüyordu :

- Bilimusun, bacım, Binnazı Hasana verdiğimiz vakit - nurlar içinde yatsın - ağzından tek söz çıkmamıştı . Ah, biricik Binnazım ! alnının kara yazısı öyleymiş . Önceleri ne güzel geçinip gidiyorlardı . Fakat , ne oldu bilmem , aradan bir müddet geçtikten sonra sararıp solmağa başladı . Siz o zamanlarda yaylada idiniz , iyi bilmezsin en sonra yatağa düştü ve dört ay ağzından kan geldi . Baş vurmadığımız hacı, hoca kalmadı . Götürmedik evliya , değirmen pendi bırakmadık . Kimse hiçbirşey derdine derman olamadı . Okuyup yazdırmanın bir fayda vermediğini gören kocası, ölümünden iki gün evvel, birde doktora bakıttı.

Dokturların maksadı para koparmak , elbette bir kulp takacak. Binnazımın derdine de incehastalık dedi çıktı. Halbuki incehastalık mince hastalık ne gezer . Veli hoca da söylediya ; kızım dışarı şerrine uğradı .

Her ölenin peşinden olduğu gibi , Binnaz öldükten sonra da neler söylemediler. Sözde kız emisigilin Recebi severmişte , biz Hasanın yerine tamah ederek Recebe vermemişiz . Oğlan kendisini öldürdükten sonra kız da hasretine dayanamamış . Kocası da hiç bakmamış . Mış, mışda mış ...

Kendi, yok Allahı var. Kocasının ona baktığı kadar, biz anası, babası olduğumuz halde bakamazduk . Adamcağız, yorulmadı da para sarfetti , pul sarfetti. ta Elevünün (Görele) Derekuşçulu köyünden Veli hocayı getirdi . Daha ne yepacaktı ? alın yazısını silemezdiya . Günahımı aladursunlar , Allahutalâ hepsini bilir .

+++++++

Binnaz, Emineden beş yaş büyüktü . Hasana verdikleri zaman 17 yaşına girmiş bulunuyordu . Hasan o vakit kırkını geçkindi. Bu üçüncü evlenişi idi .

Binnaz da, her genç kız gibi , kendi akranlarından birini , Amcesinin oğlu Recebi seviyordu . Bu sevginin ne zaman başladığı kestirilemez . Çünki ikisi de hemen, hemen bir arada büyümüşlerdi. Fakat Binnazın bu sevgisini kendisinden başka bilen yoktu . Hatta Receb dahi . En çok sevdiği , komşu kızlarından , Kezbana bile bunu söylemeğe cesaret edememişti . Dillerde destan olmaktan korkuyordu . Bir kere dile düştükten sonra da kimseler onun yüzüne bakmaz ve belki babası evlâtlıkdan çıkarırdı .

Fakat , bunu hiç olmazsa Recebe anlatabilse idi . Kaç gece birlikte fındık ayıklama imecilerine giderlerken söylemek istedi ise de muvaffak olamadı . Her defasında söyleyeceği sözler boğozında düğümlenip kaldı. Cesareti yoktu. Olurya, belki Receb onu sevmiyordur . Ve bunu şurda, burda anlatırsa ....

Hakikatte Receb de onu sevmiyor değildi . O da Binnazın kendisini sevmiyeceğinden korkarak ses çıkaramazdı . Hem Receb için aceleye de lüzum yoktu . Nasıl olsa erkekti, istetir alabilirdi . O vakit Binnazın sevib , sevmemesinde ne beis olabilirdi ? Hakikaten Receb düşündüğünü yaptı . Ne yazık ki , umduğu çıkmadı . Binnazın babası kızlarını vermek için Hasanı daha münasip gördüler. Çünkü Hasanın evi , barkı, yeri malı vardı. Halbuki Receb , ancak kendi yağı ile kavrulan bir ailenin çocuğu idi. Amma kardeş çocukları imiş , ne çıkar . Hasan gibi geliratı yerinde bir adam varken , kardeş arkadaş düşünmek sırası değildi .

Zavallı Receb , yıllardanberi en mukaddes bir sır halinde kalbinde sakladığı aşkın kemiren azabı altında inlerken Binnazla Hasanın düğünü yapılmıştı . Sev-

Gecenin Gelişi

Gireson'da Bir gece Şair Cana

KEMAL PEKER

Güneş kanadı yaralı
Bir kuş gibi indi denize,
Altın renkleri ördü
Mavi bir göze.
Gök
Ümitsiz bir çehre kadar durgun
Rüzgâr
Bir maden amelesi gibi yorgun
Artık şarkısını söylemiyor
Fırtınanın.
Hasretli bir göze benziyen odanın,
Her köşesinde titreşiyor
Hasta bir ışık gülümsemesi-
Sessizliğin can veren-
Tembel bir esnemesi.
Siyah kahkahası çalkandı da
Gecenin
Bunların emdiği köpüklü suda,
Semanın süsleri eridi
Gireson şimdi uykuda.

Kemal Peker

ven bir kalbin buna dayanabilmesi ....

O da kurtuldu .Binnazın zifaf gecesi eline geçirdiği bir çifte ile kendini öldürmek suretiyle . Recebin intihar ettiğini duyan Binnaz, günlerce bu genç ölüye, hayır sevgiliye ağladı . Gizli gizli, için , için ağladı, ağladı ... Ve beş ay yirmi gün sonra o da Recebinin yanına gitti ....

İşte, Binnazın ölümünün içyüzü bundan ibarettir. Bu hakikatın tek şahidi de küçük bacısı Emine'dir .

+++++++

Salı günü sabahı, düğün için lâzımgelen bütün hazırlıklar bitirilmiş , Köy halkı döğünü sabırsızlıkla beklemekte . Oğlan evinin Çandırçalış köyünden getirttiği davul zurna , daha şimdiden köy meydanında inlemekte . Köy delikanlıları eğlenmeğe başlamışlar . Her evde bayrama hazırlanış gibi heyecan var . Küçük kız çocuklarının saçları taranıp örülmekte , erkekler , çapulalarını , genç kızlar kunduralarını , ihtiyar kadınlar yemenilerini silmekte , sandıklarda saklı naftalinli bayramlık fistanlar ve oyalı çemberler çıkarılıyor ... Güllü bacı iki gün evvel Abacıbükünde dayısının yanına gönderdiği Eminenin yolunu gözlemekte . Belki bir saata kalmaz gelir .

Bilmem nerden, köye anî bir haber dağıldı . İdris adında bir çocuk , inek otlatırken , Aksu'nun Gireson-Keşap şosası üzerindeki köprünün bir kilometre kadar yukarı kıyısında bir kadın ölüsü görmüş . Ve Abacıbükündeki kahvecilere haber vermiş . Orada bulunan köylüler ağaçtan yaptıkları sedye ile ölüyü kahvelerin yanına getirmişlerse de bunun kim olduğunu tanıyan bulunmamış .

Vaziyetten haberdar edilen Gireson Jandarma bölük komutanlığı ve diğer alâkadar makamlar genç bir köylü kızı olan bu ölünün tanınması için yakın köylere haber göndermişler.

Güllü bacı " ne olur , ne olmaz „ diye herkesten önce koşarak gitti . Kendisi henuz geri gelmeden köye şu karahaber yayıldı :

Aksu kıyısında bulunan cesed Güllü bacının kızı Emineninmiş .

Mehmet Tuncay

(*)Abucam - Abam demektir .

Gireson Sporunun Geçmiş zamanlarına Bir Bakış

Yazan : Ş. Turgut

Çok eski zamanlarda Giresonda revaçta olan bir spor vardı : Güreş. Bu spor köylerimizde en büyük bir zevk teşkilediyordu . Şehrin veya köylerin meydanlarında müsait zamanlarda toplanan gençlerin işi ve zevki güreşmekti. Bu suretle güreşde kabiliyeti artan delikanlılar senenin sayılı günlerinde :

Mayıs yedisinde (eski takvime göre Nisan ayının 23 üne rastlayan Hıdırellez günü (Aksu) deresi kenarındaki düzlükde Keşap nahiyesinin (Balıklısu) köyünde bu namdaki suya yakın çayırda ve Temmuz ayının 15 inde yine Keşap nahiyesinin Yenicehisar köyünün başında ve Unaca , Bayrambey köylerinin orta yerindeki (Gürlen) çayırında toplanırlar ; senenin en güçlü delikanlısını seçerlerdi. İçlerinden ne sırtı yere gelmez karayağızlar ne bazusu bükülmez çelikleşmiş koç yiğitler çıkardı . Bu köylere aid saydığımız çayırlarda daha ziyade köy delikanlıları güreşirlerdi. Buralarda güreşden başka mahallî oyunlar da oynanır, davul, zurnanın gürültüiü ahengine uyularak saatlerce horan tepilir , bıçak oyunları, yürüme, kırma, karşılama denilen babayiğitçe oyunlar oynanır , yay gibi gençlerin dağlar delen türküleri yıldızlara ulaşırdı .

(Aksu) deresine bağzı efsaneler izafe alunduğu gibi [Balıklısu] hakkında da bazı rivayetler vardır .

(Aksu) her derde deva sudur. Seher vaktında bu dereye çok güzel, çok sıhhatlı peri kızları girer yıkanırlarmış ve yikaniyorlarken bu dereye güzelliklerinden güzellik, sıhhatlarından sıhhat dökerlermiş .

Mayis yedisinde bu derenin suyundan başına (Keşkül) denilen su kabağının içini oymak suretiyle yapılmış kabla (7) çift [1] tek su döken hasta derdinden kurtulur şifâyâp olurmuş . Renksiz yetişkin kızlar du bu sudan başlarına dökmek veyahut pek erken bu derede yıkanmakla renklenir , gürbüzleşirlermiş. İyi büyüyemiyen ileze çocuklar da bu suda yıkanınca birden gelişir , serpilirlermiş . Bu inanış ve bu hal devam etmektedir . [Balıklı su] efsanesi de şöyledir :

Bir menba suyu olduğu ve hiç bir başka suya bitişik olmadığı ve kendisine hiç bir başka su karışmadığı halde bu suda senenin bazı günlerinde bazı gözlere bir balık görünmekte imiş. İşte nereden ve ne suretle geldiği bilinemiyen bu balıkdır ki bu suya bir fevkalâdelik atfedilmesini mucip olmüştur . Bu suda şifa verici bir [ocak] telâkki olunmaktadır .

Halkımız bu gibi menabii metekattiaya da böyle efsanevî bir renk ve mahiyet atfederek [Uyur su] ismini vermektedirler. [Kırk harman] yaylasında da zümrüd gibi bir çayırda bir su vardır. Bu suyun da durup durup akması böyle bir zehap hasıl etmiştir :

Gûyâ bu su iyi insanlardan gayrıya çıkmazmış. Yani suyunu içmeğe gelen adam iyi insansa şarıl şarıl akar onun hararetini giderir, günahkâr ise bir damla bile su vermezmiş .

Giresonda evvelce kuvvetiyle tanınmış nece delikanlılar varmış. Bunlar her ne kadar pehlivan diye anılmiyorlarsa da güreş tutabiliyorlarmış .

Hacıhüseyin mahallesinden Mehmet Ali kaptan zade Ahmet ağa , Hacı Ömer oğlu Halim ağa, Beşir oğlu Hasan reis, Cafer oğlu Abdullah reis, manavcı Mustafa aga. Hacısiyam mahallesinden Keleş oğlu Hamit çavuş, Çandırdan Velikoca oğlu Tahir. Bu kısımdandırlar .

Pehlivanlar da şunlardır :

Hasargeriş köyünden Naldemirci oğlu pehlivan Hacı Keleş oğlu Hacı Salih. Hacı mıkdat mahallesinden Keçeci Hamid pehlivan. Hacıhüseyin mahallesinden Topçu oğlu Hasan pehlivan ve bu pehlivanın oğlu Topçu oğlu İsmail pehlivan .

Bunlardan en son yazdığımız İsmail pehlivan bu gün dahi sağ olup 60 yaşlarında kadar vardır. Bundan 40 sene evvel güreşe başlamış olup evvelâ Termede Hacı Tosun oğlu Ali pehlivanın yanında çalışmış ve orada biraz güreş öğrenmiştir .

Oradan Ünyeye gelerek Sıvaslı Bekir pehlivanla güreşmiş ve onu yenmişdir. Sonrada Ağsaklı molla Yusufla güreşmiş onu da yenmişdir.

İstanbulun ok meydanında nam almış olan Ağsaklı mısdık [Mustafa] ile de güreşmiş yenmiştir . Trabzonda İstanbulun Bulgurlu köyünden Ahmet pehlivanla güreşmiş keza yenmiştir. Daha sonra 324 de Amerikaya giderek orada Boston şehrinde Fransız Vinkın isminde bir pehlivanla güreşmiş berabere kalmıftır. İsmail pehlivanın bu sayılı , önemli güreşlerinden epey ünlü bir pehlivan olduğu tebaruz eder .

O, boynunda demir bükmek suretiyle kuvvet oyunları da gös-

Giresonda Yirmi Yıllık Basın Hayatı

YAZAN : Nuriahmed Çimşid
«YEŞİLGİRESON» Gazetesi Sahibi

(2)

Geçen sayıdan devam.

“ Karadeniz „ gazetesinin tahrir ailesi aynı zamanda milli mücahid (Osmanağa) ile sık sık temaslarda bulunuyorlar , Rum unsurun mütareke yıllarında gösterdikleri taşkınlıkla da ayrıca mücadele ediyorlardı .

Artık içimizdeki yılanları yok etmek zamanı gelmişdi .

Şimdi Jandarma mektebi olan eski taşkışlaya Rumların asdığı “ Pontus „ bayrağını gelib (Osmanağa) indiriyor; aynı zamanda bir başka mücadele ve kendi milli fikirlerini neşretmek için birde haftalık gazete çıkarılmasını arzu etmişdi . Bu gazetenin adını (Gedikkaya) koymuş , imtiyazı da benim tarafından alınmışdı . (Gedikkaya) nın başmakalelerinin mevzuunu Osmanağa veriyor , yazıldıkdan sonra kendisine okunuyor , hiç elinden eksik olmıyan kamçısını çizmesine vurarak dinliyor, sonrada altına imzasını atarak gazeteye, basılmağa yollayordu .

(Gedikkaya) gazetesinin baş makaleleri muntazaman Osmanağanın imzasiyle çıkmıştır .

Bu gazete ancak 26 sayı kadar intişar edebilmiştir .

Gerek (Işık) , gerek Karadeniz ve gerekse (Gedikkaya) gazeteleri büyük bir pedal ile, bir el makinası bulunan eski Gireson matbaasında basılmakta idi .

Umumî harbden evvel sipariş edilen büyük baskı makinası gelmiş isede alın mamış banka ardıyasında duruyordu. Osmanağanın himmetiyle makina bankadan alınarak, başka bir yere, şimdi bulunduğu binaya nakledilmiş , bir çok noksanları ikmal edilerek tekemmül ettirilmiş , Karadeniz kıyısının , bilhassa o zamanlarda, en mütekâmil bir matbaası halini almıştır .

Nitekim, hükûmet merkezimizin İstanbulla muhaberat ve

---

termiş bir pehlivanımızdır .

Ne kadar acıdırki bu gün ne güreşten eser vardır ne de güreşenden .

(Devam edecek)

Ş. Inrgut

Halkevimizin Bir Aylık Görünüşü

Sık sık yapılmasına karar verilen aile toplatısının , birincisi bu ay memleketin güzide ve nezih ailelerinin iştirakiyle yapılmış , samimi ve neş'eli bir gün olmuştur .

Evimiz temsil kolu tarafından hazırlanan iki radyofonik temsil mikrofon önünde oynanmıştır. Oynanan eserler şunlardır :

Birinci hafta Cemal Boranın üç perdelik (Arayan bulur) adındaki komedisi, diğer hafta , kıymetli şairlerimizden Behçet Kemal Çağlar ın (Çoban) adlı manzum piyesi , büyük bir muvaffakıyetle temsil edilmiştir .

Şehrimizde ilk defa olarak verilen radyofonik temsil, halkımız tarafından derin bir his ve takdirkâr bir merakla takip edilmiştir .

Piyesten evvel , Nuri Ahmed Çimşid milli duygularımızı okşayan kıymetli ve veciz bir hitabede bulunmuşlardır. Müteakiben, Süleyman Aykut değerli ve inkılâbımızı terennüm etmiş şair Behçet Kemal Çağların (Halkevi çocuğu) adlı şiirini coşkun bir heyecanla okumuştur ?

Birinci temsil (Arayan bulur) piyesinde yer alan arkadaşlar : Evimiz faal azalarından, Melahat Yaşın, Saime Giray, Saffet Tunay, Süleyman Aykut, – eseri yazan - Cemal Bora ve Ahmed Sema .. Sazı idare eden ve başlı başına bir sahne yaratan kemanist Mümin Seyhan neş'e ve ahenge bir kat daha hız vermiştir.

İkinci hafta ayni şekilde temsil edilen , (Çoban) piyesinde rol alan arkadaşlar : Melahat Yaşın , Saime Giray, Nuri Ahmed Çimşid , Saffet Tunay, Ömer Oktay , Naci Sayın , Cemal Bora , Süleyman Aykut, Fahri Ergüney .

---

alâkası bulunmadığı o yıllarda millî hükûmetin hemen hemen bütün baskı işleri bu matbaada hazırlanarak gönderilmiştir .

Maliye vekâletinin defterleri, bandroller, posta telgraf makbuz ve kâğıtları hep bu matbaada basılıb yerlerine sevkedilerek , bu suretle de hizmetler ediliyordu .

Bu güzel matbaanın ilk gazetesi olan (Yenigireson) u Avukat Ahmet Cemil çıkarmağa başlamışdı . Büyük kıt'ada ve haftada iki defa neşredilmekte olan bu gazetenin başmuharrirliğini Bekir Sükûti yapmakda idi. Mumaileyh elyevüm Trabzonda Yeniyol gazetesini çıkarmakdadır .

O zamana kadar kaymakamlık halinde idare edilen Giresonumuz da müstakil mutasarrıflık olmuş, “ Yenigireson „ gazetesi de livanın ilk gazetesi olmak şerefini kazanmıştı .

(Yenigireson) ' un çıkmağa başladığı tarihlerde (Karadeniz) ve (Gedikkaya) gazeteleri faaliyetini tadil etmiş bulunuyor , (Işık) işe edebi bir kisve altında ayda bir veya iki defa bu matbaada basılıyordu .

Devam edecek

Gene temsilden evvel, Nuri Ahmed Çimşid tarafından milli kahramanlık menkibelerimizi canlandıran faideli yazılar okunmuşdur .. Onu müteakip , İSTİKLÂL şairimiz üstat Mehmet Akifin şaheserlerinden olan Çanakkale şehitlerine yazdığı şiiri Süleyman Aykut tarafından okundu ve derin bir huşu içinde dinlendi ..

Gençlerimizden Recai ve Osman tarafından bağlama ile mahalli şarkılar söylenmiştir .

Salonumuzu dolduran kalabalık bir halk kitlesi tarafından , zevk ve neş'e ile takip edilen bu eserler , ayni zamanda hoparlörlerle de , şehirin her tarafına neşredilmiş ve gene halkımız tarafından zevk ve arzu ile takip edilmiştir .

Evimiz musiki muallimi kemanist Mümin ile birlikte, muhrik ve cazip sesli Saime Girayın söylediği şarkılar dinleyiciler üzerinde hoş bir tesir bıraktı .

Kolumuz aylık neşriyatından olan AKSU 18-3 cü sayısını takdim eder. Her pazar, muntazaman, mikrofonla milli duygularımızı okşayici şiirler ve kahramanlık menkibeleri okunmaktadır .

Evimiz musiki muallimi kemanist Mümin Seyhan ve piyanist Salih akalın tarafından Çarşamba ve Cumartesi günleri, ruhu okşayici ve şenlendirici alaturka ve alafranga güzel parçalar çalınarak gene hoperlörlerle , şehrin her tarafına neşredilmektedir .. ...

S.A

Hevesli Ve İstidatlı Gençlerin Yazıları

■■ ■■

Aksu her nushasında gençler için sayfalar ayırmıştır. Bu itibarla edebiyat heveslisi gençlerimizin yazılarını memnuniyetle karşılayacağız . Yazılar manzum şiirler şekline inhisar etmemeli , nesir , hikâye , mahallî tetkikler , folklor derlemeleri halinde de olmalıdır ...

■■ ■■ ■■

Halkevleri Sekiz Yaşında

(Halkevlerinin sekizinci yıldönümü bayramında okunmuştur.)

Eytürk : senin atandır bundan sekiz yıl önce ,
Bu ocağı ışıtan ve parlatan gönlünce ,
Halkevi , halkınevi , irfan , mefkûre evi ,
Gençliği potasında aritmektir ödevi .
Bu his , duygu bu iman bizde alevlenirken ,
Bir kahraman olacak , burdan her köye giden .
"Kaynaşmış varlığımız baştan sonuna kadar ,
Bu ülkede sen , ben yok sade çalışan türk var ,
Türkü bağrına basan bu yurd bu ana toprak ,

Düze.tme

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğru
16	22	Dolup	Dalıp
16	4	Seylerde	Şeylerde
17	38	Tercüme	Terceme
17	42	Müstehcim	Müstehcen
17	12	Lugadde	Lugatte
17	15	Nakerlik	Nâkeslik
17	30	Püdi	Pudicus
17	37	Doğar	Olacağı tabiidir
18	12	Heykel	Heykelin

Gene temsilden evvel, Nuri Ahmed Çimşid tarafından milli kahramanlık menkibelerimizi canlandıran faideli yazılar okunmuşdur .. Onu müteakip , İSTİKLÂL şairimiz üstat Mehmet Akifin şaheserlerinden olan Çanakkale şehitlerine yazdığı şiiri Süleyman Aykut tarafından okundu ve derin bir huşu içinde dinlendi ..

Gençlerimizden Recai ve Osman tarafından bağlama ile mahalli şarkılar söylenmiştir .

Salonumuzu dolduran kalabalık bir halk kitlesi tarafından , zevk ve neş'e ile takip edilen bu eserler , ayni zamanda hoparlörlerle de , şehirin her tarafına neşredilmiş ve gene halkımız tarafından zevk ve arzu ile takip edilmiştir .

Evimiz musiki muallimi kemanist Mümin ile birlikte, muhrik ve cazip sesli Saime Girayın söylediği şarkılar dinleyiciler üzerinde hoş bir tesir bıraktı .

Kolumuz aylık neşriyatından olan AKSU 18-3 cü sayısını takdim eder. Her pazar, muntazaman, mikrofonla milli duygularımızı okşayici şiirler ve kahramanlık menkibeleri okunmaktadır .

Evimiz musiki muallimi kemanist Mümin Seyhan ve piyanist Salih akalın tarafından Çarşamba ve Cumartesi günleri, ruhu okşayici ve şenlendirici alaturka ve alafranga güzel parçalar çalınarak gene hoperlörlerle , şehrin her tarafına neşredilmektedir .. ...

S.A

Hevesli Ve İstidatlı Gençlerin Yazıları

▪▪ ▪▪

Aksu her nushasında gençler için sayfalar ayırmıştır. Bu itibarla edebiyat heveslisi gençlerimizin yazılarını memnuniyetle karşılayacağız . Yazılar manzum şiirler şekline inhisar etmemeli , nesir , hikâye , mahallî tetkikler , folklor derlemeleri halinde de olmalıdır ...

▪▪ ▪▪ ▪▪

Halkevleri Sekiz Yaşında

(Halkevlerinin sekizinci yıldönümü bayramında okunmuştur.)

Eytürk : senin atandır bundan sekiz yıl önce ,
Bu ocağı ışıtan ve parlatan gönlünce ,
Halkevi , halkınevi , irfan , mefkûre evi ,
Gençliği potasında aritmektir ödevi .
Bu his , duygu bu iman bizde alevlenirken ,
Bir kahraman olacak , burdan her köye giden .
"Kaynaşmış varlığımız baştan sonuna kadar ,
Bu ülkede sen , ben yok sade çalışan türk var ,
Türkü bağrına basan bu yurd bu ana toprak ,

Bundan daha çok mutlu günlere kavuşacak„ ,
Ona bağlıdır millet genç , ihtiyar her yaşta ,
Geri kalanınız yok ülkü için savaşta .
Damarlarında taşan bir milletin hızıdır ,
Halkevi bu ülkede doğan ; tan yıldızıdır .
Savaşa gider gibi köylere gideceğiz .
Haledip davaları , tarihe kaydedeceğiz .
Onu armağan edip gelecek büyüklere ,
Tarih denen eseri yazacağız göklere .
Altı oktan gidilir , altı büyük hedefe ,
Sarsılmaz bir imanla bağlıyiz MİLLİ ŞEFE .

S. A.

Yâd Eden
Memleketime

Ş. Karahisar
1939

Ey annem gibi sevdiğim memleketim ,
Bu yâd ellerde sensiz yetimim .. yetim !
Nazlı hayalini ararım sabah akşam ;
Sensiz yaşayışım veriyor bana gam.
Üç ay oluyor tam senden ayrılalı;
Üç aydır evladım kalbinden yaralı.
Veren yok burda sorularıma cevep;
Hasretle yandım.. Yokmu gelen bir ahbap
Buraların görevi açmıyor beni
Derim: " gene görecekmiyim seni? ".
Buraların her şeyi bana bam başka.
Evladın nasıl dayansın bu gür aşka.
Her gün bakıp ovalara ağlıyorum,
Garip gönlü ateşinle dağlıyorum.
Ateşin kül etti yavrunu, bilki!
Burda öleceğim aşkınla belki. . .

Bahtiyar Öztürk

Mecmuaya ait bütün müracaatlar ve muhabereler Dil, Tarih, Edebiyat komitasından **SALİM SÜHA GÖKSAN**'la yapılmalıdır

Yazı işleri Müdürü
AVUKAT
IHSAN GÜRAK

Basıldığı Yer
IŞIK MATBAASI — Gireson

e temsil

Fiyatı : 10 Kş

SAYI :
20-4

AKSU

GİRESUN
HALKEVİ

(IŞIK) Matbaası — Giresun